

Atviras laiškas

LR Prezidentui J.E. Gitanui Nausėdai
LR Seimo Pirmininkui Viktorui Pranckiečiui
LR Ministrui Pirmininkui Sauliui Skverneliui

Vilnius
2019-09-16

Lietuvos žemės ūkio sektorius yra atsakingas už beveik pusės šalies teritorijos apgyvendinimą ir tvarkymą. Regionų, gerokai nutolusių nuo pagrindinių urbanistinių centrų ir menkai pasiekiamų visuomeniniu transportu, bendruomenės kitų pajamų šaltinių, nei pajamos už pagamintą žemės ūkio produkciją, praktiškai neturi. Tai tapo ypatingai aktualu iš kaimo vietovių sparčiai traukiantis viešųjų įstaigų infrastruktūrai ir privačiam verslui paliekant provinciją. Todėl Lietuvos kaime vystomas žemės ūkio verslas yra vienas iš šalies ekonominio bei teritorinio saugumo ir vientisumo garantų.

Deja, tenka konstatuoti, kad labai retai iš valdžios pareigūnų lūpų pasigirsta paskatos, skirtos žemės ūkio verslo iniciatyvoms.

Sąnaudų mažinimas ir efektyvesnis turimų resursų panaudojimas yra pagrindinis kiekvieno šiuolaikinio ūkio subjekto tikslas. Tai priemonės, įgalinančios išlikti konkurencingais rinkoje. Tai prisideda prie klimato kaitos mažinimo.

Dėl klimato sistemos sudėtingumo ir kompleksiško daugėja ekstremalių meteorologinių reiškinių. Tris metus iš eilės dirbęs ekstremaliomis sąlygomis, žemės ūkis aiškiai pajuto jų ekonomines pasekmes.

Tenka apgailestauti, kad LR Seimo Kaimo reikalų komitete, atstovaujančiame žemės ūkio sektoriui, kurį bene labiausiai užgrius su klimato kaitos mažinimu susijusių iššūkių našta (ypač gyvulininkystę), Paryžiaus susitarimas net nebuvo svarstytas, o plenarinio posėdžio metu priimtas per nepilną minutę. Mums, prieš pradėdant nacionalinį ratifikavimo procesą, buvo svarbu žinoti būsimus įsipareigojimus ir būti tikriems, kad galėsime laiku įvykdyti prievolės. Atsakymo į šį klausimą negavome.

Pagal Aplinkos ministerijos pritartą azoto ir fosforo išmetimo į Baltijos jūrą veiksmų planą, Lietuva įsipareigojo sumažinti azoto ir fosforo išmetimus panašiai tiek pat, kiek Latvija, Estija, Suomija ir Danija kartu sudėjus. Akivaizdu, kad dėl tokių nepamatuotų ambicijų įgyvendinimo problemų Lietuvos vardas minimas ne geriausiame kontekste ir įsipareigojimų našta yra bandoma perkelti gamybininkams.

Tam, kad aprūpintų maisto pramonę žaliava, o žmones – darbu, žemės ūkiui tenka ir ateityje teks gaminti daugiau, sunaudojant mažiau išteklių. Tik efektyvios gamybos dėka yra mažinamas šiltnamio dujų kiekis, tenkantis pagamintos žemės ūkio produkcijos vienetui. Šia linkme krypta ir ekspertų siūlomos priemonės žemės ūkio poveikiui klimato kaitai mažinti: našumą ir efektyvumą didinančios išmaniosios augalininkystės ir gyvulininkystės technologijos, subalansuotos sėjomainos, ūkių biojėgainės ir t. t. Visa tai įgyvendinama ir bus įgyvendinama ateityje daugumoje modernių, profesionalių žemės ūkio įmonių ir ūkininkų ūkių. Tam reikalingos didelės investicijos, būtina akademinės visuomenės pagalba.

Kaip ir numatyta Paryžiaus susitarime, tai turi būti atlikta įgyvendinant klimato kaitos mažinimo priemones tokiu būdu, kad **nekiltų grėsmė maisto gamybai ir toms priemonėms būtų užtikrintas finansavimas**. Deja, daroma priešingai.

Lietuvos žemės ūkio taryba pažymi, kad toliau kartojama karti patirtis, kai žemės ūkio produkcijos gamintojams taikomi nacionaliniai neadekvatūs tikslai, sugriežtinti reikalavimai,

apeliuojant į aukščiau minėtus ir kitus susitarimus bei nacionalinio biudžeto formavimo aspektus. Tai Sveikatos apsaugos ministerijos patvirtintos Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklės, Aplinkos ministerijos teikiamas Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų aprašas, griežtinamas vandens naudojimas žemės ūkyje, nesamų komunalinių atliekų apmokestinimas, žemės ūkio technikos apmokestinimas taršos mokesčiu, nesuvokiama iki 4 kartų padidėjusios administracinės baudos už vienokius ar kitokius nusižengimus, kainų disbalansas ir kt. To pasekmė - pieninių karvių skaičiaus nuo 272645 vnt. 2017 metais sumažėjimas iki 257297 vnt. 2018 metais, o šiuo metu jų jau 251263 vnt. Vien per šių metų liepą išparduota svetur 2300 vnt. Mažiau melžiama ir pieno.

Didelis vaidmuo skatinant draugiškesnius aplinkai gamybos metodus tenka Bendrajai žemės ūkio politikai. 2013 m. vasario 7-8 d. Europos vadovų Taryboje buvo užtikrinta, kad išmokos 2020 m. Lietuvos žemdirbiams neturi būti mažesnės negu 196 eur/ha. Nors akivaizdu, kad pagal dabartinius ES asignavimus, jos bus 20 eur/ha mažesnės ir tesieks 176 eur/ha, veiksmai dėl atitinkamos 2020 m. ES biudžeto korekcijos dar nepradėti. Iki šiol nekliamas klausimas, kodėl už aplinkai ir klimatui naudingą veiklą Lietuvos žemdirbiams mokamos 30 proc. mažesnės už ES vidurkį žalinimo išmokos.

Ne besaikis ir nemotyvuotas žemės ūkio gamybos suvaržymas, baudos, o tausių ir inovatyvių metodų diegimo skatinimas, konsultavimas ir gamybos plėtra yra tas kelias, kuriuo eidami galime kartu siekti gerovės Lietuvoje.

Žemės ūkis – tai ne levandų laukas ir negali būti pagal pavienius skundus ar pageidavimus priimamos griežtinimo ar kitos gamybą varžančios neproporcingos priemonės. Pasekmes mes jaučiame dabar, o ateityje jos dar gilės ir dar labiau pasireikš nedarbu, socialine atskirtimi, skurdu ir kt. Atrodo, turėtų skambėti visų, ne tik žemdirbių, pavojaus varpai. Bet taip nėra.

Prašome tam Jūsų dėmesio ir atidos bei sprendimų, varžančių gamybą, sutramdymo bei atitinkamos finansinės paramos, o ne jos panaikinimo. Mes pritartume Jūsų iniciatyvai įteisinti, kad tiesioginės išmokos būtų nemokamos ir akcizo lengvata gazoliams (vadovaujantis LR akcizų įstatymo 37 straipsnio 3 dalimi) būtų netaikoma fiziniams ar juridiniams asmenims arba fizinių ar juridinių asmenų grupėms, kurie negarantuoja Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo I priede išvardintų produktų tiekimo, tuo neužtikrindami vartotojams priimtinių tiekiamos produkcijos kainų bei racionalaus gamybos veiksmų, ypač darbo jėgos, panaudojimo.

Biurokratija, išlaikoma iš mokesčių mokėtojų pinigų, turi tarnauti mokesčius mokantiems žmonėms, įsiklausyti į juos.

Lietuvos žemės ūkio tarybos
pirmininkas

Petras Puskunigis

Lietuvos žemės ūkio taryba:

Lietuvos ūkininkų sąjunga;
Lietuvos žemės ūkio bendrovių asociacija;
Lietuvos grūdų augintojų asociacija;
Lietuvos pieno gamintojų asociacija;
Lietuvos nenašių žemių naudotojų asociacija;
Lietuvos juodmargių galvijų gerintojų asociacija;
Lietuvos žemės ūkio kooperatyvų asociacija;
Lietuvos veislinių kiaulių augintojų ir gerintojų asociacija;
Lietuvos žaliųjų galvijų gerintojų asociacija;
Lietuvos arklių augintojų asociacija.